

क्रियाआहारादयः ॥ ३० ॥ गुणगोपनीयंकचित्साखंडधर्म ॥ ३१ ॥ अमोहइच्छेदः येषां तन्मिति शेषः ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ हेतुमहेन्द्र सर्ववाक्प्रलापाः गुणवंतोऽप्रवृत्तिर्देवान्प्रधानाः अम्येतुम्
ढानां वाक्प्रलापाः अशुभेऽशुभार्थमेव भवन्तीति शेषः लोभं जेतुं कामेन सत्संगः कर्तव्य इत्यर्थः ॥ ३५ ॥ इति शां० आप० नै० भा० टीकायां अष्टपंचाशदधिकशततमोऽध्यायः ॥ १५८ ॥ अन

न धनार्थं यशोऽर्थं वा धर्मस्तेषां युधिष्ठिर ॥ अवश्यं कार्य इत्येव शरीरस्य क्रियास्तथा ॥ ३० ॥ न भयं क्रोधोऽपत्येन शोकस्तेषु विद्यते ॥ न धर्मध्वजिनश्चैव न गुह्यं
कंचिदास्थिताः ॥ ३१ ॥ येष्वलोभस्तथामोहोऽप्येव च सत्याजं विस्थिताः ॥ तेषु कैतेरज्येया येषां न भ्रश्यते पुनः ॥ ३२ ॥ येन त्वयं तिलाभेषु नालाभेषु व्ययं ति च ॥
निर्ममानि रहंकाराः सत्वस्थाः समदर्शिनः ॥ ३३ ॥ लाभालाभौ सुखदुःखे च तात प्रिया प्रिये मरणं जीवितं च ॥ समानि येषां स्थिरविक्रमाणां बुभुत्सतां सत्वपथे
स्थितानां ॥ ३४ ॥ धर्मप्रियां स्तान्मुमहानुभावान् दातोऽप्रमत्तश्च समच्चयेथाः ॥ देवान्सर्वे गुणवंतो भवंति शुभाशुभे वाक्प्रलापास्तथान्ये ॥ ३५ ॥ इति श्रीमहा
भारते शांति० आप० आप० नम्लभूतदोषकथने अष्टपंचाशदधिकशततमोऽध्यायः ॥ १५८ ॥ ॥ युधिष्ठिर उवाच अनर्थानामधिष्ठानमुक्तो
लोभः पितामह ॥ अज्ञानमपि वै तात श्रोतुमिच्छामि तत्त्वतः ॥ १ ॥ भोष्म उवाच करोति पापं यो ज्ञानान्नात्मनो वेत्ति चक्षयं ॥ प्रद्वेष्टि साधु वृत्तांश्च सलोकस्यै
ति वाच्यतां ॥ २ ॥ अज्ञानान्निरयं याति तथा ज्ञानेन दुर्गतिं ॥ अज्ञानात्क्लेशमामोति तथा पत्सु निमज्जति ॥ ३ ॥ युधिष्ठिर उवाच अज्ञानस्य प्रवृत्तिं च स्थानं
वद्विद्वस्योदयौ ॥ मूलयोगं गतिकालं कारणं हेतुमेव च ॥ ४ ॥ श्रोतुमिच्छामि तत्त्वेन यथावदिह पार्थिव ॥ अज्ञानप्रसवहीदं यदुःखमुपलभ्यते ॥ ५ ॥ भोष्म उवाच
रागो द्वेषस्तथामोहो हर्षः शोको भिमानिता ॥ कामः क्रोधश्च दर्पश्च तंद्री चालस्य मेव च ॥ ६ ॥ इच्छा द्वेषस्तथा तापः परवद्बुधपतापिता ॥ अज्ञानमेतन्निर्दिष्टपापानां
चैव याः क्रियाः ॥ ७ ॥ एतस्य वा प्रवृत्तेऽश्वद्व्यादीन्यांश्च पृच्छसि ॥ विस्तरेण महाराज शृणु तच्च विशेषतः ॥ ८ ॥ उभावैतौ समफलोऽसमदौषौ च भारत ॥ अज्ञानं
चाति लोभश्चाप्येकं जानीहि पार्थिव ॥ ९ ॥ लोभप्रभवमज्ञानं वदं भूयः प्रवदति ॥ स्थाने स्थाने भवेत्क्षीणमुपैति विविधां गतिं ॥ १० ॥

र्थानामिति ॥ १ ॥ वाच्यतां निधत्तां ॥ २ ॥ ३ ॥ अज्ञानस्य स्वहृत्पेण सह प्रवृत्त्यादयो द्वादशप्रश्नाः ॥ ४ ॥ ५ ॥ स्वहृत्पमाह द्वाभ्यां राग इति ॥ ६ ॥ कार्यकारणोपचाराद्वागादय एवाज्ञानं पापानां क्रियाः
हिंसादयः ॥ ७ ॥ एतस्य एतत्प्रवृत्तेः प्रवृत्तिस्तच्च त्रयं शृणु ॥ ८ ॥ मुख्यमज्ञानस्वरूपमाह उभाविति अत्रापि पूर्ववत्कारणे कार्योपचारः ॥ ९ ॥ लोभप्रभवलोभात्तस्य प्रवृत्तिः लोभप्रवृत्तौ वद्विद्विर्लोभस्थाने साम्ये
स्थानं समता लोभेक्षीणेऽप्रवृत्तिरुपैति उदेति लोभस्योदये उदेतीत्यर्थः विविधां गतिं दुःखसंतापमोहादिरूपां प्रापयितुं मिति शेषः तदेव वंशणां प्रभानामुत्तरमुक्तं ॥ १० ॥